СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. — Олифантъ, Па. Четверъ 21-го Марця 1901. — Число 12.

Перглядъ тыждневый.

Такъ звана екзекутивна сесія Сенату, на котрôй вôдбувають ся именованя рôжныхъ урядниковъ — скôнчила ся. Специяльного засѣданя конґресу не буде. Будучій конґресъ правдоподôбно ухвалить сейчасъ приступити до будовы каналу Нікараґуанского, понеже парляментъ анґлійскій вôдкинувъ угоду Hay-Pauncefote-а. Бувшій президентъ Harrison умеръ. Бувъ се чоловѣкъ, якъ пишуть, характерный, незвычайнои интеліґенціи и такту, хотяй за для браку доброи вымовы, нѣколи не осягнувъ такои популярности якъ деякій другій.

Кубаньска конституційна конвенція передала жаданя Спол. Державъ специяльнôй комісіи до рѣшеня. Дуже мала однакъ надѣя, щобы Кубанцѣ жаданя сеи приняли. Помѣжь иншими Спол. Державы хотять затримати для себе островъ Isle of Pines, що лежить недалеко Кубы. Кромѣ сего острова є ще около 700 маленькихъ островцѣвъ на полудне вôдъ Кубы и всѣ они належали за часôвъ испаньского панованя до Кубы. Въ угодѣ парискôй нема про тій островцѣ анѣ слова, то-жь Кубанцѣ слушно уважають ихъ за часть своего краю. Тымчасомъ Американцѣ думають инакше — а се дуже выглядає на crooked business зъ ихъ стороны.

Президентъ филиппинскои комісіи Taft телеграфує, що „успокоєнє“ островôвъ иде скорымъ крокомъ впередъ, та що Филиппинцѣ складають оружіє и принимають ихъ вельми радо. Въ той самъ часъ приходять телеграмы и листы вôдъ приватныхъ людей, въ котрыхъ каже ся, що Американцѣ навѣть въ самôй Манілѣ суть въ посѣданю лишь тои землѣ, що є пôдъ ихъ ногами. Богъ знає кому теперь вѣрити!

Въ Хинахъ готово прійти до серіозного непорозумѣня мѣжь Росією а Анґліею. Російскі войска забрали лінію желѣзничу, до котрои своили собѣ право Анґлики. Наразѣ Анґлики уступили безъ битвы, але що дальше зъ сего выйде — побачимо. Рôвно-жь хотѣла Росія заключити угоду зъ Хинцями, що зверне имъ назадъ недавно занятый край Манчурію. наколи Хинцѣ заплатять Росіи вôдшкодоване, не будуть ввозити туда оружія, не будуть вôддавати землю пôдъ желѣзницѣ або для иншихъ цѣлей не-Россіянамъ и т. и. Угода ся ще не пôдписана, бо другій державы запротестовали противъ сего, щобы Хинцѣ робили угоду зъ котрою-небудь поодинокою державою. Вправдѣ російскій міністеръ справъ заграничныхъ старає ся показати представителямъ другихъ державъ, що въ тôмъ нема для нихъ жадноп шкоды — однакъ они сему не вѣрять. Особливо Сполуч. Державы втратили-бъ богато, сли бъ Росія задержала Манчурію, котра купує богато бавовны, желѣза, стали, муки, олѣю въ Спол. Державахъ. Американскій міністеръ предложивъ другимъ союзникамъ, щобы вôдъ Хинъ жадати певнои сумы яко вôдшкодоване для всѣхъ державъ, а опôсля щобъ самій союзники сею сумою подѣлились, а не щобъ кожда держава жадала осôбно вôдшкодованя для себе.

Конвенція майнерска, що вôдбулась въ Hazleton, Pa., дала право урядникамъ своеи орґанізаціи зарядити загальный страйкъ вôдъ 1. апрѣля, если до сего часу властителѣ копаленъ не схотять прійти на вспôльну нараду для усталеня заробôтнои платнѣ.

Дуже скупій и суперечній вѣсти доходили сего тыждня зъ полудневои Африки. Мировій переговоры зъ ґен. Бота затихли цѣлкомъ, лордъ Кіченеръ не мôгъ похвалити ся нѣ однымъ своимъ »геройскимъ« подвигомъ и здававъ такій рапорты, що не стоять и нюха табаки..... Одно лишь напевно можна зъ нихъ твердити, що анґлійска армія вмѣсто хоробро бити ся зъ Бурами, рые всюды, шукає и порпає за бурскими канонами, муніцією и ґверами, котрій они позакопували, не могучи зъ ними дуже скоро перенести ся зъ мѣсця на мѣсце. Найновѣйшій а заразомъ и найбôльше имовѣрній суть приватній телеґрамы зъ Льоренсо Маркезъ, столичного мѣста портуґальскихъ посѣлостей. Говорять они именно, що ґен. Бота посуває ся знову въ глубину Трансвалю, побиваючи и выловлюючи малій анґл. вôддѣлы войскъ и ґарнізоновъ. Два здôбній коменданты Шиперъ и Майланъ, котрій суть пôдъ его розказами загнали ся зъ двотысячнымъ корпусомъ Буровъ ажь пôдъ Willowmore и сильно допѣкають Анґлійцямъ тай по старому забирають имъ живнôсть и муніцію. Ґен. Делярей все ще оперує коло Ліхтенберґъ, а ґен. Девет занявъ сильну позицію въ околици Дорнберґъ. Зъ тымъ остатнымъ лучить ся теперь що разъ бôльше малыхъ партизаньскихъ вôддѣловъ бурскихъ и заосмотрюють его въ свѣжій конѣ, живнôсть и муніцію. Найбôльше грызе и лякає Анґлійцѣвъ що той чорный Христіянъ (якъ они зовуть Девета) роздобувъ знову звôдкись двѣ каноны, щобы зъ тымъ лѣпшимъ успѣхомъ выправляти ихъ на — другій свѣтъ.

Въ анґлійскôмъ парляментѣ точать ся теперь горячій диспуты надъ побольшенемъ сталои арміи. Спротивляють ся тому, якъ и взагалѣ всякимъ забаганкамъ ряду, послы робôтничій и Ирляндцѣ. Не помагає то однакъ нѣчого, бо анґлійска бута не має границь; на даный знакъ черезъ президента, вступає до парляментарнои салѣ поліція и кождого горячого посла зъ опозиціи выносить на корытаръ. Цѣлкомъ подôбній до галицко-польскои шляхты зъ методою Баденього... Дня 17. с. м. критикувавъ остро лордъ Lansdowne ґен. Wolseley головного коменданта анґл. арміи. Доказувавъ вôнъ, що лишь черезъ головного коменданта зôйшла ихъ армія на дѣды, и такъ часто програє въ полуд. Африцѣ.

Потѣшаючимъ симптомомъ двайцятого столѣтя є далеко сягаючій рухъ революційный, котрый обнимає найтемнѣйшій закутины землѣ. Навѣть въ Турціи, Арабіи, Марокко, Абіссиніи и въ Малôй Азіи електризує вôнъ темній, невôльничій народы, а остатными часами доходять зъ тыхъ краѣвъ вѣсти о кровавыхъ битвахъ за людскій права и красшу долю.

Противъ-езуитскій розрухи въ Ишпаніи не лишь не загихають, але заразили собою и сусѣдну Портуґалію. Въ головнôмъ мѣстѣ Лізбонѣ, ба и въ цѣлôмъ краю ажь лунає вôдъ демонстраціи, а войско вже кôлька разôвъ уживало оружія. Дня 18. с. м. пріймавъ король Кароль портуґальскій делеґаціи рôжныхъ мѣстъ и провінцій, котрій домагали ся знесеня всѣхъ чинôвъ и монастырôвъ. Въ противнôмъ разѣ грозили заложенемъ народнои незалежнои портуґальскои церкви. Всѣ тій розрухи скôнчать ся здаесь выгнанемъ езуитôвъ зъ Франціи, Ишпаніи и Портуґаліи, якъ то было 1578 р.

Австрійске правительство веде теперь переговоры зъ Чехами, щобы они залишили обструкцію въ парляментѣ. Не знати однакъ чи буде хлѣбъ зъ тои муки, бо Чехи за богато вымагають.

Въ добре поинформованыхъ кругахъ ходить безъ перестанку чутка, що въ коротцѣ вôдбуде ся шлюбъ цѣсаря Францъ Йосифа зъ п. М. Шратъ. Выдає ся оно тымъ бôльше имовѣрнымъ, що и, Шратъ має бути пôднесена до гôдности ґрафинѣ и буде звати ся вôдъ теперь ґрафиня Травенберґъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Марець.		
21	Ч.	Θеофилакта
22	П.	† 40 мученикôвъ
23	С.	Кондрата, Кипріяна
24	Н.	4. Поста. Софронія
25	П.	Θеофана
26	В.	Никифора, Христины
27	С.	Венед., Алекс. (Покл.)

— **Великій** снѣги, котрій сеи зимы грубою верствою покрыли горы Карпаты, топнѣють теперь зъ такою силою, що всѣ угорскій рѣки выплываючій зъ нихъ выступили зъ берегôвъ, позаливали села и мѣста и знищили озимины. Низины, положеній надъ Тисою представляють ся якъ одно велике озеро, а уровѣнь Дунаю пôдность ся такожь дуже грôзно. На улицяхъ Будапешту, що знаходять ся въ долѣшнôй части мѣста понадъ рѣкою стоить вода на кôлька стôпъ высоко.

— **На** зъѣздѣ соціялъ-демократичнои партіи въ Берлинѣ рѣшено выкинути зъ проґрамы сего сторонництва всякій революційній змаганя, котрій можуть привести до розливу крови.

Photo by London Stereoscopic company.
ARTHUR JAMES BALFOUR.
проводиръ бôльшости въ низшôй Избѣ анґлійского парляменту.

— **Нѣмцѣ,** поселенцѣ на островѣ Цейльонъ, устроюють собѣ ловы на крокодилѣвъ въ такій способъ: За малу заплату вынозычає ся дитину вôдъ тамошныхъ дикунôвъ и привязує ся еѣ до дерева надъ берегомъ рѣки. Коли крокодиль почує плачь дитины, вылазить на берегъ, а стрѣлецъ старає ся забити его. Однакъ часто приключає ся, що стрѣлецъ хибить, а заки может стрѣлити вдруге, дитина пострадає жите. И то зве ся нѣмецкій »спортъ«, дѣло нѣбы то цивілізованыхъ — розбишакъ...

— **Кровавый** дощь надавъ на початку сего мѣсяця въ кôлькохъ околицяхъ полудневои Италіи. Людность приписувала то карѣ Божôй и страшно была перелякана, не знаючи, що стало ся то въ наслѣдокъ великои бурѣ, котра лютувала въ пѣсковыхъ пустыняхъ Африки. Горѣшня струя воздуха занесла ажь надъ Италію множество дрôбнесенького червоного пѣску, що разомъ зъ дощемъ упавъ на землю и все закрасивъ на червоно.

— **Кровавý** борбу зъ чередою вовкôвъ звели вояки недалеко Ясъ въ Румуніи. Два вояки, що стерегли магазину, вôдôйшли на хвилю до лѣса, щобы назбирати сухого галузя. Коли запустили ся въ гущавину, напали на нихъ вовки. Оба вояки боролись ся хоробро, поки не наспѣла помôчь шѣстьохъ иншихъ вояковъ, що були такожь коло магазину. Настала страшна борба; зъ лѣса прибувало чимъ разъ бôльше вовкôвъ. Борба була бы скôнчила ся побѣдою звѣрôвъ, якъ бы на голосъ выстрѣлôвъ не надôйшовъ бувъ значнѣйшій вôддѣлъ войска. Череда вовкôвъ, здесяткована утѣкла до лѣса, лишаючи 30 своихъ товаришôвъ убитыхъ або тяжко раненыхъ. Зъ вояковъ три погибли у бою, а прочій вышли цѣло.

— **Процесъ** противъ штундистôвъ вôдбувъ ся недавно въ Росія. На лавѣ обжалованыхъ засѣло около 100, що бували на сходинахъ штундистôвъ и — за сей »злочинъ« засуджено чотырохъ проводирôвъ на Сибиръ. И най ту хто скаже, що не варта бути москвофіломъ и хвалити »матушку« Росію и еи блаженній порядки...

— **Старый** паровый котелъ въ пральни Доремоса въ Чікаґо, Илл. експльодувавъ дня 11. с. м. и не лишь розваливъ цѣлый будынокъ, де мѣстила ся пральня, але сильно ушкодивъ сусѣдскій домы, забивъ 8 особъ, а 31 (переважно робôтницъ) є тяжко покалѣченыхъ. Неоглядного властителя пральнѣ арештовано.

— **Буря,** котра въ ночи зъ 10. на 11-го с. м. перелетѣла и понадъ Олифантомъ — наробила въ захôдныхъ стейтахъ величезнои шкоды. Цѣлій оселѣ и мѣсточка якъ на пр. Wilson Point, Tex., Pine Bluff зъ Owensboro, Ky., Pine Prairie, Ark., Princeton, Ind. и кôлька осадъ коло Kansas City, Mo. зôстали цѣлкомъ заваленій и зрôвнаній зъ землею. Пôдъ звалищами домôвъ и будынкôвъ згинуло до 30 людей, кôлькадесятъ є покалѣченыхъ, а вся комунікація була затримана на довшій часъ. Окрôмъ того въ Chicago, Ill. и Detroit, Mich. новалена и поломана бôльша частина телеґрафічныхъ стовпôвъ, а дроты попереривані. Въ Clinton, Wis. завалила буря костелъ, коло Fulton, Ky. выкинула ажь 8 тягаровыхъ потягôвъ зô шинъ, а люде говорять, що не памятають такои бурѣ.

— **Всѣхъ** салуністôвъ зъ Pricebur , Pa., котрій въ своихъ льокаляхъ тримали машины до гранi, арештовано передъ кôлькома днями.

— **Дня 30-го** мая вôдбуде ся въ Шамокинъ, Па. вечерокъ въ память 40-лѣтнои рôчницѣ смерти Шевченка. Програма буде оголошена пôзнѣйше.

— **Хтось** пôдкинувъ дитину до поѣзду, що дня 16. м. м. приѣхавъ до Пôдволочискъ до Тернополя. Контролюючій кондукторъ найшовъ въ однôмъ ваґонѣ велику пачку (бакеу), а коли ей розкрывъ зобачивъ тамъ живу дитину, коло котрои лежало 1500 коронъ и листъ. Въ листѣ було написано, що тій грошѣ призначуесь тому хто зобовяжесь выховувати дитину до 15-го року житя. Скоро той речинець мине обѣцює безименна мати вôдобрати дитину. Кондукторъ бувъ тымъ не мало здивованый, але дитя принявъ радо до себе.

— **До Канады** має галицкій митрополитъ выслати незадовго своего секретаря о. Вас. Жолдака, щобы наочно переконати ся и розглянутись на мѣсци въ церковныхъ справахъ канадійскихъ еміґрантôвъ. Пôсля повороту о. Жолдака зъ Америки вышле митрополитъ рускихъ священникôвъ до Канады. Доносить о томъ »Дѣло«.

— **Ч. Ив. Ревуха** зъ Belfour, N. Dak. пише такъ: Деякій Баптисты вѣрять у святе Писмо, але они не знають що тамъ написано а всѣ остальній книжки наліть, особливо за нашу святу Русь. Я голосно скажу, що наша мати Русь освятилась кровою нашихъ предкôвъ козакôвъ, а не баптистôвъ тогды якъ они пріймали хрещеніє и присвоили собѣ чуже имя. Желаю вамъ, щобъ »Свобода« широко розпустила свои крила и сховала нашу маму Русь вôдъ еѣ лютого ворога.

— **Броваръ** въ McKeesport, Pa., що належить до Pittsburg Brewing Co. зôставъ дня 12. с. м. о 5-ôй годинѣ рано такъ сильно знищеный експльозією, що майже не лишивъ ся камѣнь на камени. Всѣ робôтники, котрій въ тôмъ часѣ знаходили ся въ броварѣ погибли. Що було причиною експльозіи, не знати; Германъ Штравбъ, суперинтендентъ компаніи твердить, що то нѣхто иншій лишь вороги тросту вложили мѣжь солодъ динаміть або нітроґліцерину.

— **Планета** Марсъ, яку вôдъ кôлькохъ мѣсяцѣвъ можна добре бачити голымъ окомъ, знаходить ся теперь лишь 10 міліоновъ миль вôдъ землѣ. Найбôльше вôддалене еи вôдъ насъ выносить 53½ міліона миль, а найменше 7½. Астрономы дожидають зъ великимъ заинтересованемъ хвилѣ, коли Марсъ буде найближе землѣ, щобы можна знимати зъ него фотоґрафіи.

— **Скло,** що нѣякъ не дасть розбити ся, выналезено въ анґлійскôмъ мѣстѣ Lancashire. Можна зъ него зробити молотъ, ковало пѣчь до огрѣваня мешканя, хôдники, улицѣ и т. и. а оно нѣколи и нѣчимъ не буде ушкоджене.

— **Телеґрамы** доносять, що въ австрійскихъ копальняхъ въ Хербовѣ заваливъ ся оденъ закопъ (майна) и засыпавъ 37 робôтникôвъ. До сего часу выдобули 20 трупôвъ. Подôбне нещастє стало ся такожь въ прускôмъ Ґельсенкірхенъ надъ Реномъ. Тамъ черезъ експльозію ґазу въ копальняхъ угля згинуло 13 майнерôвъ.

— **Професоръ** Германъ, славный спиритистъ, котрый цѣле свое жите шукавъ духôвъ и не мôгъ ихъ знайти, померъ въ Берлинѣ.

— **Трилѣтный** хлопець Самуилъ Воллеръ въ Ню Йорку збиравъ мачки (останки) циґарôвъ и ихъ докурювавъ. Разъ заснувъ зъ циґаромъ въ устахъ, постѣль зайняла ся и повставъ огонь, котрый наробивъ богато шкоды. Дитину ледви выратовано.

— **Президентъ** Мексика, ґен. Porfirio Diaz занепавъ на тяжку умыслову хвороту, або иншими словами збожеволѣвъ. Знаходить ся теперь пôдъ опѣкою лѣкарôвъ, котрій сумнѣвають ся о вôдзысканю его здоровля.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
by the Svoboda Publ. Co.,
112 Jones Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рокъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рокъ	$2.00

Оплачувати газету треба всегда зъ горы (нанередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
112 Jones Str. — OLYPHANT, Pa.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру достанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офісѣ, пошлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожъ свой старый адресъ.

Наша державна самостôйнôсть.

Хто зъ читателѣвъ »Свободы« читавъ нашъ календарь на 1901 р., то тамъ знайшовъ статю »Борба за волю«, въ котрой зъ историчного боку показано самостôйность нашого народу. Сказано тамъ, якъ наші предки до того дôйшли, якъ боролись и проливали кровь, вкôнци якъ мусѣли уступити сильнѣйшимъ, однакъ своеи волѣ и самостôйности нѣколи не зрекли ся и борють ся о ню до днесь.

Про ту справу мы згадували вже неразъ въ »Свободѣ«, бо самостôйность политична народу се така справа, на котру мусить глядѣти та для неи працовати кождый щирый Русинъ такъ, якъ христіянинъ для спасенія власнои душѣ.

Политична чи тамъ державна самостôйность, або — инакше сказавши — цѣлковита независимôсть Руси-Украины, се спасеніе Русинôвъ. Зрештою днесь до того стремлять не лишь Русины, але и всѣ народы, котрѣ не мають своеи власнои державы. Коли се наступить, не знати, але се рѣчь для насъ така свята, що зъ неи не можна смѣятись анѣ еи маловажити, якъ се робять деякѣ пôвголовки. Що самостôйность державна се справа не вхоплена зъ повѣтря, але основана на дѣйсности, се власне хочу показати, щобъ и незрячѣ побачили.

Насъ Русинôвъ рахують днесь до 30 міліонôвъ. Днесь мы не маемо своеи волѣ, анѣ своеи державы, але мусимо слухати и служити чужимъ. Роздѣлились Руси нами Росія и Австрія; отже надъ 25 міліонôвъ Русинôвъ, жіючихъ на Украинѣ, мусять слухати російского ряду и ему служити на свою некористь; а прочѣ Русины, жіючѣ въ Австріи, мусять слухати ажь трохъ рядôвъ: австрійского, мадярского (на Угорщинѣ) и польского (въ Галичинѣ). Угорщина мае свôй власный рядъ и зъ Австрією есть сполучена лишь уніею персональною т. е. панующою родиною, а всѣ народы живучѣ въ Угорщинѣ, отже и Русины, мусять слухати мадярôвъ. Въ Галичинѣ тримае въ своихъ рукахъ всьо польска шляхта, котра тримаючись засады »у нас іначей«, довела до того, що въ Галичинѣ й слѣдъ загинувъ по конституційныхъ законахъ Австріи, що народъ рускій и польскій жіе въ нуждѣ и темнотѣ, що въ Галичинѣ справдѣ инакше якъ въ цѣлôй Австріи.

Въ рукахъ Росіянъ, Мадярôвъ и Полякôвъ лежить всяка власть, они вызискують Русинôвъ и руску землю, а въ тôмъ помагають имъ ихъ власнѣ правительства и жиды, що коростою розсѣлись мѣжь Русинами.

Ось возьмѣмъ примѣромъ Украину въ Росіи. Большôсть всеи землѣ въ рукахъ чужинцѣвъ; всѣ копальнѣ и фабрики въ рукахъ чужихъ; чужинцѣ панують, а Русины се бѣдаки-хлопы або робôтники. Весь грôшь, якимъ обертають та продукують руки робучого руско-украинського народу на своей земли, чужій, — отже и всѣ зыски идуть до чужихъ кишень, черезъ що незмѣримѣ сумы покотились до рукъ нашихъ ворогôвъ и вызискувачôвъ. Тымъ то нашъ народъ бѣднѣе, а чужинцѣ богатѣють, тымъ то не дивниця, що надъ 25 міліонôвъ нашого народу въ Росіи самѣ нуждарѣ. Рядъ и правительство чужинцѣвъ, отже и всѣ права, кованѣ нима, обороняють не Украинцѣвъ и ихъ справы, але чужинцѣвъ, живучихъ на Украинѣ. Податки, якѣ платить Украинець, се его власна кровь, яку вôнъ вливае въ російску державну машинку, пôдтримуе всѣ институціи и войско, въ якôмъ и самъ мусить служити.

Самого державного податку платить Украина Росіи 390 міліонôвъ рублѣвъ, а коли дочислимо всѣ иншѣ, податки, то разомъ платить Украина звышь 650 міліонôвъ рублѣвъ. Чуете? Звышь 650 міліон. рублѣвъ! А що мае за се? Анѣ однои школы, по нашому не вôльно вчитись, молитись и друковати.*) Навѣть зъ церковь выгнали нашу рôдну мову, наче-бъ Богъ розумѣвъ тôлько по московски. Нѣчого нема, всьо чуже и служить до скрѣпленя силы, значѣня и богацтвъ московского народу, а на шкоду та згубу нашу.

Возьмѣмъ Угорщину!

Чого-жь — спытаю — дослужилось тамъ ½ міліона Русинôвъ, що тôлько сотокъ лѣтъ платили Мадярамъ податокъ въ крови и грошахъ? Ничь. Угорскій Русинъ зôйшовъ на дѣда и втѣкае за море; школы, на якѣ платить, выховали интеліґенцію, котрои переважна часть встыдаесь свого походженя; Мадяре Русинами не гризлись, але жиды не забули Русина. Школъ рускихъ нема, лишь мадярскѣ, що выховують перевертнѣвъ чи тамъ гр. кат. Мадярôвъ. Вже навѣть до церковь забрались и хочуть впровадити мадярску мову, бо — нѣбы — мадярскій Богъ не розумѣе по руськи. А коли тому пару лѣтъ назадъ Мадяры святкували тисячлѣтну рôчницю свого гуньского пановання въ Европѣ, то всякѣ панки загнались ажь въ руску землю — въ горы Карпаты, щобъ и ту середъ Русинôвъ ставити памятковѣ стовпы, — и думали, що страхъ велику ласку зроблять тымъ и выкличуть тымъ радôсть середъ населеня. Але якже здивовались, коли побачили босыхъ, обдертыхъ та голодныхъ «Оросôвъ», що дивились на панôвъ якъ на варятôвъ, начебъ хотѣли спитатись, чого вы ту прійшли? чи ще вамъ мало?

Возьмѣмъ теперь на примѣръ нашу любу Галичину — ту краину меду и молока для всѣхъ, тôлько не для Русина!

И въ Галичинѣ рускій хлопъ платить податки въ грошахъ до 200 міліонôвъ рôчно и податокъ крови — служить въ вôйску. А не забувайте, що той податокъ вмѣють такъ стягати, якъ нѣгде въ свѣтѣ; остатну кожушину закутникъ бере! А що мае зъ того Русинъ? Се, що на 3 тысячь шкôлъ третина замкнена зъ браку учителя а въ другôй третинѣ вчать польскѣ недоуки всього, тôлько не нашого рôдного. Грошѣ тѣ идуть на всьо, а лишь охлапы кидають Русинамъ, щобы не кричали «ґвавтъ!» Руска часть Галичины упослѣджена; темнота, бѣднота, нужда, хоробы, слабôсть, визискъ, бракъ зарôбку и промыслу, емиґрація за море и т. д. се головнѣ ознаки рускои землѣ въ Галичинѣ. А не завадить згадати, що паны забрали намъ нашѣ найлѣпшѣ поля, пасовиска и лѣсы; за панщину и «свенте карчми» (пропінацію) казали собѣ заплатити надъ 91 міліонôвъ золотыхъ ав. Тожь не дивниця, що Русинъ на своѣй рôдной земли бѣднѣе, а чужинець богатѣе.

А всього того не булобы, слибъ мы мали свою власну державу. Тогды мы були-бы своими панами на власнôй земли; мы урядилибись такъ, якъ булобъ для насъ найлѣпше; тогды весь нашъ грôшь йшовъ бы на нашѣ потребы и на нашу користь, а не до кишень чужинцѣвъ або на нашу загладу; тогды нашъ народъ не потребувавъ бы пухнути зъ голоду, зносити зневаги и втѣкати за море! Въ своѣй хатѣ, стоя правда и сила и воля! — каже нашь батько Тарасъ, тожь якъ кождый ґазда стремить до того, щобъ мати власну хижу, такъ всѣ Русины вкупѣ — якъ оденъ ґазда мусять всѣми силами стремѣти до того, щобы мали власну хату т. е. свою власну державу якъ далеко и широко сягае руска земля. Власна держава зъ повною волею и свободою, безъ хлопа и пана — се спасене Руси-Украины, а конець и смерть еи мукамъ та вызискувачамъ и гнобителямъ.

А. Левицкій.

*) Навѣть одного такого „Свѣта“ не вôльно выдати въ Росіи, якій выдають для ширеня цареславія зъ ласки св. Синоду въ Америцѣ.

О що повинна старатись канадійска Русь.

I.

Около 27 тысячь Русинôвъ поселило ся въ Канадѣ и живемъ здоровѣ по корчахъ та прерахъ працюючи на хлѣбъ насущный або уганяемо по зарôбкахъ, щобы набути долярôвъ на прокормлене и одѣжь. Дѣти нашѣ ростуть здоровенькѣ при матеряхъ на свѣжôмъ воздусѣ и хотя дуже поединчо жіють, выглядають здорово. Будуть то колись здоровѣ рускѣ джентельмены, фармеры! Будуть здоровѣ, бо вже руска кровь така гартована. „У Русина сѣмъ шкôръ“, говорила польска шляхта, ему не шкодить нѣ голодъ нѣ холодъ, вôнъ все вытримае и на нѣмъ не знати. Та чи Русинови на вѣки бути тôлько образомъ вытревалости въ бѣдѣ? Чи вже ему нѣколи не найти способу на полѣпшене своеи долѣ навѣть у вôльнôй Америцѣ? Нѣ, Русинъ на вôльнôй земли повиненъ корыстати зъ волѣ и свобôдно глядѣти дороги, по котрôй бы ввôйшовъ въ кругъ иншихъ вôльныхъ культурныхъ народôвъ. Часъ, щобы Русинъ пôзнавъ, що вôнъ чоловѣкъ и що мае рôвнѣ потребы и право до житя на симъ свѣтѣ, до якихъ стремить теперь цѣлый поступовый свѣтъ безъ рôжницѣ нацiональности.

Правда, Русины канадійцѣ ажь надто добре знають, що они вôльнѣ; ѣдь, чи иди сотки чи тысячѣ миль, нѣхто за пашпортъ нѣ за метрику не спытае. Дерева на будôвлю, чи дровъ якъ нема на своимъ, достане „permit“ въ Land Office за 25 цнт., зъ сѣномъ майже те саме. Широко, е куды розганятись; за конкуренцію нѣхто не тягне хочь бы послѣдну рубаху зъ хаты, не дрожить передъ фінансоромъ за тютюнъ, соль, стемплѣ, якъ се дѣялось въ Галичинѣ. Про податки и примусовѣ шарварки ще мало въ початкахъ знае, словомъ, чуесь на вôльнôй стопѣ, а однако при тяжкôй праци ледви жіе зъ дня на день.

Та чи таке пôзнане и уживане свободы выстарчае для добробыту матеріяльного и морального на все? Нѣ. Зважмо, що воля безъ розвою умыслового и выхованя морального не приносить повнои корысти для чоловѣка, бо вже такъ свѣтъ урядженый, що хотя на воли, то проворнѣйшій темнѣйшого все выкористае въ кождôмъ дѣлѣ, а воля для людей безъ выхованя, приносить неволю. Гляньмо на себе. Мы мусимо признати, що у насъ просвѣты майже нема и коли мы еміґрували то ще въ рôдному краю обдерали насъ порядно духовнѣ и свѣтскѣ власти за такѣ рѣчи, котрыхъ намъ тутъ цѣлкомъ не треба, а кôлько насъ натягали доки мы выдерли ся въ свѣтъ за очи. Въ дорозѣ вырывавъ хто не хотѣвъ центы за нашу дѣдизнину и тутъ иншѣ народы старають ся насъ выкористати на кождôмъ кроцѣ. Мы платимо все дороше якъ вартъ а продаемо таньше, робимо за половину вартости у капіталістôвъ (при колѣяхъ и у фармерôвъ).

„Кобы менѣ Богъ помôгъ утриматися на фармѣ“, скаже кождый собѣ. Не такъ легко, братку. Капіталісты дають намъ таку плату въ роботѣ черезъ лѣто, абы намъ на зиму ледви на житє стало и щобы мы мусѣли на веснѣ ще за меньше у нихъ робити — тому дуже поволи иде намъ заробокъ въ Канадѣ и лише то наше, що жѣнка на фармѣ приробить. Свѣтъ знае, що мы не просвѣченѣ, у насъ нема жадиои орґанізаціи, тому то и правительство канадійске хотѣло вôдобрати Русинамъ право голосованя на цѣлыхъ 7 лѣтъ — жаденъ народъ не зазнавъ вôдъ правительства такои чести якъ мы... Та чи се корыстно для насъ? Иншѣ народы по трохъ рокахъ побуту въ Канадѣ, дôстають горожаньскѣ паперы, Русины не хотять старати ся о се. Русины на окружнѣ мітинґи не показують ся, тому кôлькохъ Анґликôвъ въ кольоніи водять за нôсъ сотки рускихъ фармерôвъ, укладають податки крайовѣ, до municipality и на школы якѣ имъ самымъ подобають ся. А Русины спять и платять. Що кôлькохъ Анґликôвъ урадять, въ Оттава затвердять, а Русины мусять платити. Розумѣе ся, що Анґлики мають въ тôмъ власный интересъ.

Думаю, що сихъ кôлька точокъ выстарчить щобъ доказати, якъ рускій народъ терпить за свою недбалôсть до просвѣты и орґанізаціи, а що до выхованя морального выстарчить згадати про дѣвчата и хлопцѣвъ, котрѣ полишили своихъ старыхъ родичѣвъ на фармахъ безъ средствъ до житя, а самѣ заслуженый грôшь сбертають на непотрѣбности и вырѣкають ся своихъ родичѣвъ, бо тѣ суть „Galicians“, ступають въ банды чужихъ релиґійностей словомъ, встыдають ся всего свого, а чуже уважають за досконале безъ власного осуду.

Братя Русины! Берѣмъ ся до просвѣты въ Канадѣ, закладаймо школы для дѣтей и закладаймо читальнѣ межи собою, най до кождыхъ 10 Русинôвъ фармерôвъ иде одно число „Свободы“, се буде кождого коштувати марныхъ 20 центôвъ на рôкъ, а довѣдаемо ся богато про тутешнѣ права, обставины, дôзнаемо ся, що намъ належить ся зô стороны ряду, будемо знати якъ намъ поступати въ кождôй, чи то політичнôй, чи церковнôй, чи якôй небудь громадскôй потребѣ. Берѣмъ ся до читаня книжокъ, до сего треба намъ закладати спôльнѣ читальнѣ. Довгѣ зимовѣ вечери и свята сходять на пустôй балаканинѣ, а лучше буде коли мы сей часъ обернемо на просвѣту. Дѣти нашѣ не повиннѣ на фармахъ дичѣти безъ просвѣты, досыть що мы темнѣ, отже шкôлъ намъ заразъ потрѣбно.

Иванъ Бодругъ.

Дописи.

Зъ Dauphin, Man., Canada.

Рôжнѣ люде дописують о Руси въ Канадѣ, проте и менѣ написати чей не завадить. Днесь лишь фальшивыхъ пророкôвъ наша земля родить, бо кождый ся дуже мылить и лишь людей зводить! Якійсь пророкъ зъ Монтреалъ выпророкувавъ, що сеся зима буде така остра, що анѣ люде не памятають, але зима ся вже кôнчить, а студени нѣтъ. Такои лагôднои зимы якъ та то правда, що на Канаду ажь ганьба, може якихъ два тыжнѣ назбирало ся холодныхъ днѣвъ то всьо, анѣ чоловѣкъ не знае чи була зима чи нѣ, а ту весна вже за плечима. Менѣ и прикрило ся вже сидѣти въ дома, забравъ ся я вôдвидѣти мого шваґра, а по дорозѣ придивити ся нашимъ Русинамъ, а що то 35 миль дороги протое не коло однои хаты припало менѣ переходити, а всюда принимали мене щиро-рускимъ гостепріемствомъ, а у одного нашого Русина Василя Гринчука я заночувавъ. Всюда менѣ дуже ся сподобало, понеже всюда хоть хата пôдъ дернями, але въ хатѣ чисто выбѣлено.

Що ся тычить господарки нашихъ людей, то не можь ся ними повстыдати. Мастокъ иде задивляючо въ гору. Василь Гринчукъ о пожичныхъ грошахъ приѣхавъ до Канады, нынѣ вже мае 7 штукъ худобы, вôзъ, плугъ, бороны всьо нове, казали, що имъ въ Канадѣ лекше купити пару воловъ якъ въ Галичинѣ вôвцю. А вже суть и такѣ, що мають и до 15 штукъ худобы, котрѣ принесли зъ краю трохи гроша, якъ п. Тоновскій; всего принѣсъ 150 долярôвъ, а днесь кôлько въ него худобы и выораиои землѣ. Всюда иде задивляючо въ гору, не можь навѣть поняти звôдки то всьо ся взяло за такъ короткій часъ. И намъ Пенсельванійцимъ хотяй нема тои выгоды якъ тамъ, бо вôдъ пиви мусимо стояти далеко, але за нимъ не плачемо и певно насъ тамъ не взрите, щобысьмо вамъ мали заступляти пляцу коло майнôвъ и фабрыкъ просячи о роботу. Мы маемо що робити и якъ хочемо, бо мы самѣ собѣ босами, нѣхто не кричить „горяпъ“. Наша робота певна, вôдъ котрои не вôддаляе босъ, анѣ не боимо ся страйку. А ѣсти намъ не бракуе. Вмѣсто американскихъ балѣвъ маемо що денно розрывку коло нашои худôбки, котра здорово росте, лишь одно зле, що велике стадо а пастыря нѣтъ.

Лише той якійсь кулявый зъ Вінніпеґъ плывае, якъ пирôгъ по маслѣ. Въ лютôмъ на Сифтонъ давъ звыжь 30 слюбôвъ, а кôлько посоливъ дѣтей, то сего не знаю. Колись на проповѣди въ Сифтонъ ронивъ слезы крокодиля, що его бездонна кишеня не годна вдержати тыхъ долярôвъ здертыхъ зъ бѣдного руского народа. Ганьба, що нашь такъ великій рускій народъ не може мати тутъ свого священника лишь мусить ся горнути пôдъ крыла яструба.

Вен. Талпашь.

Зъ Casselman, N. Dakota.

Читаючи »Свободу« найшовъ я въ нѣй дописи людей зъ рôжныхъ сторôнъ Америки. Се менѣ дуже подобаесь и тѣшить мене, бо черезъ тое читателѣ довѣдають ся где нашь народъ есть, чимъ занимае ся и якъ ему живе ся, а зъ того можна научитись неодно въ свою корысть и выгоду. Въ сей спосôбъ »Свобода« розширюе свѣтоглядъ народа, бо вôнъ переконуесь о правдѣ пословицѣ що »не тôлько свѣтла що въ вокнѣ«. Закимъ я довѣдавъ ся про »Свободу«, то неразъ собѣ думавъ, чи есть ще якѣ Русины въ Америцѣ чи лишь я самъ оденъ тутъ замѣшавъ ся. Але скоро зачавъ я »Свободу« читати, то сейчасъ довѣдавъ ся, що Русинôвъ въ Америцѣ спора купка, ба навѣть въ самôй Н. Дакотѣ поселились Русикы чого я нѣколи не сподѣвавъ ся. Правда, они не дуже близько мене, бо около 17 миль дороги, та все жь таки я маю способнôсть по бачити ихъ вôдъ часу до часу. Кромѣ сего я познакомивъ ся заочно зъ многими читателями »Свободы« и довѣдавъ зъ ґазеты где добре, а где зле и то все на корысть нашу.

Ф. Пиклаусъ.

Кумъ Гриць и Василь.

Вас.: — Вы вже читали ту гавканину, нѣсенѣтницѣ и брѣхнѣ, що попаляпуванѣ въ свѣжôмъ »Амер. Рус. Злôстнику«?

Гр.: — »Полезное чтеніе«, »Дурни еще не вымерли« и »Кормили гада«? — читавъ.

Вас.: — Нѣ, я не за се пытаю, лишь за ту нѣбы-то »Отверту вôдповѣдь« нашого славетного місіонара, ческого смыка и недоспѣлого доктора зъ Нортгемптонъ... знаете?

Гр.: — Знаю вже, знаю! Вы кажете за того черевайка. Мусите однакъ знати, що его місійне посланництво зôйшло давно на псы. Вôнъ допровадивъ теперь его до чудернацкои методы: сидить за печею и рѣже проповѣди до... бочки пива, а людямъ вмѣсто совѣсть вôдъ грѣхôвъ — чистить кишенѣ зъ долярикôвъ... Таке саме въ него и зъ тымъ докторствомъ; не мôгъ найти дурныхъ въ Чехіи, проте пôдшивъ ся пôдъ бѣдныхъ Русинôвъ. И якъ бачите вдае Богъ зна що: великого мудрагеля, епископа, доктора и т. п. а въ дѣйсности скôнчивъ заледво кôлька клясъ ґімназіяльныхъ.

Вас.; — А якій зъ котюги ворогъ народнои просвѣты! Страшно хоче бачити насъ дурными и темными, а на поступовѣ змагання »Свободы« кричить ажь зашкѣрчвъ ся..., И то де? на вôльнôй земли Вашинґтона. Гей бôйте ся Бога!

Гр.: — Та жь знаете, що всякѣ гасожиты, якъ воши, блохи и плюсквы найрадше люблять пити людску кровь ночами (навѣть и въ свободнôй Америцѣ), бо тодѣ не такъ легко ихъ спôймати...

Вас.: — Правда, але скажѣть, чи вы читали докладно, и застановлялись надъ тымъ, що той заволока вже вôдъ довшого часу базґрае въ »Злôстнику«?

Гр.: — Такъ.

Вас.: — Обяснѣть-же менѣ, будь ласкавѣ, прещо вôнъ такъ »кікуе« на насъ обохъ и на деякихъ нашихъ священникôвъ?

Гр.: — Певно черезъ те, що нѣ мы нѣ тѣ попы не дали ему нѣчого за бальсамъ вторгувати...

Вас.: — Лишь прошу не зачѣпати опять насмѣхати ся зъ мене. Вы все любите вколоти чоловѣка иначе иглою, а я не можу сего знести.

Гр.: — Ну, ну не маете причины гнѣвати ся, а якъ хочете конечно знати чого вôнъ нами опѣкуе ся, то слухайте (спѣвае):

Жидъ и Нѣмець, Чехъ и Полякъ,
Москаль и Мадяры,
Набѣгають на Русь-неньку
Иначе Татары.
И рабують обдирають
Глумлять ся надъ нею,
А Русина присыпляють
Пôдступомъ... брехнею.
»Мы є вашѣ опѣкуны«,
Горлають безъ мѣры —
»Мы сторожѣ твого щастя,
Народности й вѣры!«
А що-жь Русинъ? — Вôнъ навчивъ ся
Гнутись и терпѣти,
То-жь можуть нимъ кермувати
И циганьскѣ дѣти...

Вас.: — Не всѣма можуть кермувати нѣ! я бôгме Боже не дамъ ся!

Гр.: — И я такъ само; коритись и вѣрити першому лѣпшому заволоцѣ — се не въ Америцѣ! Противно, напишу єму въ ґазетѣ таку саму »Отверту вôдповѣдь« якъ вôнъ намъ. А я всиѣю може ще й лѣпше вôдгрызти ся, бо вмѣю по руски, мавъ-емъ нагоду пôзнати сего оташка въ часѣ канадійскихъ »місій«, пытавъ ся за него въ краю и т. и. »Неверъ майндъ«.

Вас.: — За се я васъ люблю, лишь доповѣджте ще за тыхъ француских робôтниковъ. Пригадуєте собѣ? Вы тамтого разу зачали були оповѣдати и не докончили.

Гр.: — Тй робôтники реформують и трясуть цѣлою Францією. Ходить чутка навѣть, що остатными часами взросла тамъ небувала аґітація, на цѣлковите зломамане капиталістôвъ.

Вас.: — Вже ажь до сего доходить? Нѣ, се неимовѣрне!

Гр.: — Чому нѣ? Они хотять переперти въ парляментѣ ухвалу о выкупнѣ паньскихъ земель, фабрикъ, майнôвъ и пр. Наколи будуть мати бôльшость голосôвъ, такъ »олъ райтъ«. Незабавки мае той проектъ появити ся въ парляментѣ.

Пôдслухавъ Чалый.

Въ мѣсяцю февруару б. року приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Mayfield, Pa.

	Число въ гол.книзѣ:
Небесникъ Иванъ	563
Телехъ Дмитро	2125
Shamokin, Pa.	
Костовскій Осифъ	2120
Вислоцкій Яковъ	2120
Скорчинець Стефанъ	2121
Подобиньскій Мих.	2121
Коначь Марія	2122
Breslau, Pa.	
Осюракъ Сидоръ	61

Д. Пирчъ, секретарь

Квитъ.

Симъ посвѣдчаю, що выплачено менѣ зъ касы »Р. Н. Союза« $300, котрй я взявъ до розпорядимости для сиротъ по бл. п. Василю Каменицкимъ.

Юрій Хилякъ, опѣкунъ.

Квитъ

на $300, словомъ триста дол., котрй я днесь отримавъ вôдъ »Р. Н. Союза« яко запомогу по смерти моеѣ жены бл. п. Христины. За такъ скору выплату дякую.

Ansonia, Conn. 10. марта 1901.

Кость Волосъ,
неумѣючого писати пôдписавъ І. Хаджай.
СВѢДКИ:
Andrew Pidberezniak,
Nykolaj Felenczak.

Книжочки колекторскй въ доброй оправѣ для записуваня колекты и другихъ датковъ на церковь — можна у насъ достати по цѣнѣ 5 центовъ за штуку. 18—4

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступнє и мѣсячнє до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И увѣдомлять секретаря пôдъ адресою:

D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядниковъ »Союза«, нехай пише до предсѣдателя:

REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

БРАТСТВО Св. АА. ПЕТРА и ПАВЛА ВЪ ANSONIA, CONN.
А. Горбаль, предсѣд.; Ф. Студентъ, заст. предсѣд.; Д. Ванько, секретарь, Box 1214, Ansonia, Conn.; Г. Горбаль, заст. секр.; А. Пôдбережнякъ, касіеръ, К. Горбаль заст. кас., Д. Шкурятъ капитанъ, Т. Церкотъ оп. хорыхъ, въ Ansonia., Яцко Дутканичь оп. хорыхъ въ Derby, Д. Сидорякъ дверникъ.

УРЯДНИКИ БРАТСТВА Св. ІОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ВЪ TRAUGER, PA.
Ив. Фаринякъ, предсѣдатель; Ал. Семаницкій, мѣстопред.; Т. Ґривна, секретарь; М. Берецкій, касіеръ; контрольоры Д. Грицко и М. Ющакъ; дверникъ Пор. Подолякъ. Мітинги вôдбувають ся кожду другу недѣлю по першôмъ въ гали церковной.

Братство св. Петра и Павла въ Trauger, Pa.
Иванъ Чрвѣника, предсѣдатель; Мацей Єндрекъ, мѣсто-предс.; Иванъ Гардый, секретарь. Box 7, Trauger, Pa.; Аладаръ Кужденій, записникъ; Петро Єленьовскій касіеръ.

Бр. св. О. Николая въ Troy, N. Y.
Предсѣдатель Пав. Ропчковскій, заступ. пред. Анд. Ксеничь; секретаръ С. Фрицъ, заст. секр. Мик. Бискупъ, касіеръ Петро Ропчковскій, заст. кас. Пет. Бабикъ, контрольоры Фил. Гира, Ст. Ропчковскій, Ив. Слипь. Секретарь „Союза“ Петро Ропчковскій.

Урядъ братства Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa.
Ив. Сопчишакъ предсѣдатель. Ив. Везнякъ заступникъ, Спир. Горещакъ касіеръ, П. Зввада секретарь. Анд. Широхъ писарь. Ос. Дзюричко опѣкунъ хорыхъ, Вас Кретъ дверникъ. Мітинги вôдбувають ся кождои першои недѣлѣ по 15-ôмъ. Заложене 21-го февруара 1900.

Урядъ братства св. Арх. Михаила въ Yonkers, N. Y. на рôкъ 1901:
Л. Сиротякъ, предсѣдатель; Гн. Щелецкій, заступникъ; Варт Дурнякъ, секретарь; Титъ Дубецъ, заступникъ; Анд. Дратинъ, касіеръ; Ил. Микулякъ, капитанъ; опѣкуны хорыхъ: Ат. Дубинскій и Иванъ Спякъ. Мітинги вôдбувають ся въ першій четверъ по першôмъ кождого мѣсяця.

— **Въ** Mt. Carmel, Pa. засновали Русины ювійный сторъ, котрый чимъ разъ бôльше розвиває ся. Менажеромъ того стору єсть Ив. Голда, а „драйвромъ“ Ив. Хомякъ. Дай Боже богато купуючихъ, але не на книжку, а готовыми грôшми.

— **Королева** италійска Єлена сподѣє ся въ юнію б. р. »принца« и тому обѣцяла роздати 100 колисокъ и 100 выправъ для тыхъ бѣдныхъ дѣтей, що народять ся того самого дня.

— **Дня** 13. марта б. р. померъ Бенджаминъ Гарісонъ, котрый бувъ 23-ымъ зъ ряду президентомъ Спол. Держав (1889—1892 р.) переживши 68 лѣтъ; бувъ сыномъ фармера въ стейтѣ Огайо.

— **На** старокраевй сироты по священникахъ и дякахъ въ Угорщинѣ зложили на мои руки слѣдуючй:

О. Н. Стефановичъ (Pittsburg, Pa.)	$1.00
Вѣрники зъ Homestead, Pa.	25.77
О. Ал. Голошнай зъ Homestead, Pa.	5.00
Вѣрники зъ Lindsey, Pa.	5.00
О. Ив. Сабовъ „	9.00
Андр. Овсакъ „	4.00
Ив. Даниловичь „	1.00
Н. Н „	1.00
Емма Олайошь „	25
Ник. Сабовъ „	10
Іолана Сабовъ „	10
Ал. Сабовъ „	10
Д. Сабовъ „	5
Ирина Сабовъ „	5
Магдал. Сабовъ „	5
Вѣрники зъ Duquesne, Pa.	17.00
Вѣрники зъ Charleroi, Pa.	8.00
О. Евг. Гомичковъ (Charleroi, Pa.)	4.00
О. Евг. Волкай (Scranton, Pa.)	2.00
О. Юлій Станканецъ (Duquesne, Pa.)	10.00

О. Юлій Станканецъ
Duquesne, Pa.

— **Выстрѣломъ** зъ револьверу вôдобравъ собѣ житє польскій священникъ Ф. Будзіковскій въ Minneapolis, Minn. Причиною сего его кроку мала бути сварка зъ епископомъ.

— **Новый доказъ старои правды** дає слѣдуюче письмо: „Въ залученю посылаю грошѣ на другій дозенъ Трінера Амер. Елексіру Горкого Вина, котре прошу менѣ прислати якъ найскорше. Мушу Вамъ сказати, що я бувъ дуже хорый, такъ що самъ не знаю якихъ слабостей я не мавъ. Жаденъ докторъ не мôгъ менѣ помочи и кождому ся здавало, що для мене нема ратунку. Мавъ я сильный гостець, докторы говорили, що я хорый на почки, въ жолудку сильно мене болѣло и бувъ-емъ такъ цѣлковито знищеный, що житє було тягаромъ для мене. Доперва, коли Трінера Горке Вино показалось вôдповѣднымъ лѣкомъ для мене, могу на ново працювати и чую ся о много сильнѣйшій. Лишь часами чую еще боль и то єсть причиною длячого хочу дальше брати се знамените средство, котре такъ добродѣйно помагає менѣ и котре могу смѣло поручити кождому кому докучає яка слабость походяча зъ жолудка, печѣнки або почокъ. Мат. Домяничь, Jerome, Iowa.“ Одинокимъ чоловѣкомъ, що выробляє се вино, котре въ дѣйсности єсть одинокимъ лѣчничимъ виномъ въ Америцѣ єсть: Joseph Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Вôнъ охотно высылає цѣнникъ и листы свѣдчачй о єго неперевышеной лѣчничой силѣ. Можна єго дôстати и въ аптикахъ, але треба стеречи ся многихъ фальшивыхъ винъ, котрй нѣчого не варта и шкôдливй для здоровля, длятого всегда питайте выразно о вино Трінера, котре єдино лѣчить.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІИ.

Хто приславъ 50 цнт. зъ Галичины нехай напише вôдъ кого тй грошѣ и на що, бо мы листу не достали жадного.

НОВИНКИ.

— **Пригадуємо** и просимо, всѣ братства, котрі приступили до гов. Р. Н. Дôмъ Емиґраційный въ Америцѣ, щобы въ мѣсяци марци б. р. зобрали членьскій рôчный вкладки по 50 цнт. и вôдослали грошѣ до касіра: Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington Str., Yonkers, N. Y., а адресу до секретаря Mr. K. Kirczow, 140 Essex Str., Jersey City, N. J. Касіеръ зложивъ бондъ на $1000.00 и самъ понѣсъ кошта зô своеи власнои кишенѣ, за що належить ся єму подяка.

Н. Подгорецкій, предсѣдатель. К. Кирчôвъ, секретарь.

— **Вôдъ** затроєного мяса згинула цѣла родина въ Дубравѣ земплиньского комітату на Угорщинѣ, а стало ся то въ слѣдуючій спосôбъ. Въ окрестности села Дубравы появило ся таке множество вовкôвъ, що почали ажь по пôдъ хаты волочити ся и порывати дрôбъ, вовцѣ, безроги и т. п. Тяжко було дати собѣ зъ ними рады проте зверхнôсть громадска, за дозволомъ повѣтовыхъ властей, постановила выгубити ихъ стрихнінею. Накупили въ той цѣли мяса, намочили въ стрихнінѣ и дали Михайлови Коганка, щобы го порозкидавъ по всѣхъ стежкахъ, куда люблять заходити вовки. Той однакъ бѣдачище не знавъ, анѣ не бувъ остереженый, що мясо затроєне, выбравъ кôлька красныхъ кавалочкôвъ и казавъ жѣнцѣ зварити на обѣдъ. Закортѣло поскоромити ся, але на своє нещастє, бо заразъ по зъѣдженю того мяса вôнъ, жѣнка и двоє дѣтей въ страшныхъ мукахъ померли.

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Справозданє касове „Р. Н. Союза“ за мѣсяць февруаръ 1901 року.

Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	$33.00
Aubarn, N. Y. Бр. св. О. Николая	15.94
Belsena Mills, Pa. Члены	4.20
Belle Vernon, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ	34.95
Buffalo, N. Y. Бр. св. Іоана Хрестителя	16.34
Breslau, Pa. Бр. св. Андрея	15.80
Charleroi, Pa. Бр. Сошест. св. Духа	38.65
Eleonora, Pa. Бр. св. Арх. Михаила	20.44
Glen Lyon, Pa. Бр. св. Петра и Павла	16.20
Homestead, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	4.50
Irwin, Pa. Бр. св. Мих. Арх.	11.74
Jersey City, N.J. (январь)	87.12
Jessup, Pa. Бр. св. Петра и Павла (за янур. и февр.)	31.00
Lansford, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ (за январь)	134.25
McAdoo, Pa. Бр. Покр. Пр. Богородицѣ	61.48
Mayfied, Pa. Бр. св. Кирила и Методія	39.10
Mt. Carmel, Pa. Бр. св. Димитрія	49.90
„ Бр. св. Петра и Павла	40.85
Northampton, Pa. Бр. Пр. Богородицѣ (за ян.)	71.68
Old Forge, Pa. Бр. св. О. Николая	6.79
„ М. Р. Н. С. (январь)	6.34
Olyphant, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	110.98
„ Д. Д. Пирч. (ян. и февр.)	70
„ Иванъ „	25
„ Ольга „	25
Passaic, N. J. Бр. св. О. Николая (ян. и февр.)	37.03
Pittsburg, Pa. Бр. св. О. Николая	197.65
Plymouth, Pa. Бр. св. Петра и Павла (за дец.)	44.72
Priceburg, Pa. Бр. св. Василія Вел.	46.88
Rhone, Pa. Бр. св. Спаса	13.30
Sayre, Pa. Бр. Благовѣщенія Пр. Бог.	7.08
Shenandoah, Pa. Бр. св. Арх. Мих.	41.58
St. Louis, Mo. Бр. св. Арх. Мих.	54.46
Scottdale, Pa. Бр. св. Іоана Хр.	13.46
Syracuse, N. Y. Бр. св. АА. Петра и Павла	17.58
St. Clair, Pa. Бр. Пр. Богор.	54.83
Shamokin, Pa. Бр. св. Йосифа	12.28
Trauger, Pa. Бр. св. Петра и Павла	28.75
West Pawlet, Vt. Бр. Покр. Пр. Бог. (за ян.)	19.95
Whitney, Pa. Бр. Трехъ Святителей	15.99
Waterbury Conn. М. Р. Н. С. (за ян. и февр.)	17.15
Yonkers, N. Y. М. Р. Н. С.	37.90
З. Пастернакъ (Laurel, N. Y.)	4.00
Г. Роздѣльскій (Scranton, Pa.)	2.10
М. Куриловъ (Chicago, Ill.)	2.10
Cleveland, O. Т. Сѣракъ	2.80
Centralia, Pa. Т. Кашицка	3.50
Разомъ:	$1509.54

Станъ касы »Союза« зъ днемъ 28. февруара с. р. такій:

Було въ касѣ	$8852.19
За февруаръ прійшло	1509.54
Всего доходу за февруаръ було	$10361.73
Розходъ въ февруару	996.30
Остає въ касѣ	$9365.43
Зъ того депозитовъ	$1463.54
Фондъ желѣзный	7124.88
Фондъ розпорядимый	$777.01

Увага: — Въ справозданю за мѣсяць январь мало бути: Бр. св. К. и М. въ Mayfield, Pa. $43.74 а не 44.74, и М. Р. Н. С. въ Yonkers, N. Y. $33.60 а не 34.60. Се були лишень помылки друкарскі.

Сего мѣсяця надослали до касы якісь члены »Союза« $4.20 и мене о тімъ не повѣдомили. Отже я не знаю що за члены и зъ якои плейсу, бо Belsena Mills мені не знане. Треба, щобы зголосили ся.

Повѣдомляю всѣ тѣ братства, котрі не мають ще чартеровъ, що чартеры вже готовй и на жаданє буду всѣмъ розсылати.

Американскій русскій мѣсяцословъ „Соединенія“ гр. каѳ. русскихъ Братствъ въ Сѣверной Америкѣ.

на годъ (рокъ) 1901. Составилъ Павелъ Ю. Жатковичъ.

Такій наголовокъ выписаный на книжцѣ, що єи выдавъ П. Ю. Жатковичъ, редакторъ »Амер. Рус. Вѣстника«. Се одинока духова пожива, яку »Соединеніе« подає своимъ членамъ разъ въ рôкъ. И певно! На що-жь тамъ людямъ морочити голову выдавництвами книжочокъ, ще бы, хорони Господи, прозрѣли — а опôсля що? Лучше мало, а щось доброго и смачного. Ану-но приглянѣмо ся тому добру.

Якъ звычайно водить ся, що передъ книжкою є ще вступне слово, то-жь и въ тôмъ календари не хибує его. Написавъ его самъ П. Ю. Жатковичъ. Кажемо, написавъ самъ, а не вôдписавъ зъ нѣвôдки зъ тои причины, що гадки въ нѣмъ одна дурнѣйша другои, — перепрашаемо — мудрѣйша другои.

Въ тôмъ переднôмъ словѣ стоить, що той календарь єсть заповненый самыми »полезными, поучительными и религіозными чтеніями, чтобъ такъ при забавномъ разпространяти побожность, моральность, просвѣщеніе и сбразованіе между народомъ нашимъ«. И розпочинає ся научати и просвѣчати. Приказує ся »прилѣпляти« до своеи вѣры, гр. к. обряда и народности, опôсля йде бесѣда про страшныхъ людей, котрыхъ охрещено трименнымъ потворомъ: »радикалы-соціялисты или анархисты«, а наконецъ слѣдує щира сповѣдь П. Ю. Жатковича и всѣхъ єму подôбныхъ проводирôвъ народа. Стоить чорне на бѣлôмъ: »Народъ нашь отъ своихъ предводителей требуетъ лишь то, чтобъ они старались о его духовной будучности, о его народности, главнѣе же о его вѣрѣ и обрядѣ, больше онъ отъ нихъ не желаетъ и не требуетъ, ибо что до ихъ каждоденныхъ потребъ, что до ихъ робочихъ и общественныхъ дѣлъ, то всему тому научатъ ихъ обстоятельства американскія«. Написавши таку высокоучену премудрôсть, редакторъ клепе ся ще: »Вотъ то мы голосили и голосиме днесь и голосити будемъ всегда«. Та чому нѣ? Можна хочь бы ажь до зломаня карку, тôлько не народови а подôбнымъ проводирамъ. Ю. Жатковичь зъ усвѣдомленемъ народу кôнчить коротко. Бо по що жь тамъ трудити проводирôвъ занимати ся якимись „робочими и общественными дѣлами?“ Народъ самъ навчить ся того всего хочь бы ажь тогдѣ, коли доберуть ся до его семои шкôры. И правду мае П. Ю. Жатковичъ, що народъ самъ скорше навчить ся того всего, бо-жь вôдъ такихъ премудрыхъ проводирôвъ якъ П. Ю. Жатковичъ и єму подôбныхъ научити ся нѣчого мудрого и пожиточного не може бо они самй нѣчо не знають. Имъ, тобъ то проводирамъ, розходить ся лишь о „духовную будущность“ народа то єсть о похоронъ, хрестины, весѣля и тымъ подôбнй рѣчи. Одно лишь досыть мудре слово вырвалось и. редакторови, де вôнъ говорить такъ: „между предводителями нашаго народа есть довольно такихъ (чи и с тыхъ, що старають ся о его „духовной будущности?“), которые нашъ народъ и его положеніе тутъ въ Америкѣ, считають лишь довременнымъ и вслѣдствіе такого мнѣнія не видять великой потребы того, чтобъ серьезно занятись вопросомъ развитія и обезпеченія нашей вѣры, обряда и народности.“ — Розумѣємо.

Потомъ переднôмъ словѣ йде часть календарска, опôсля проповѣдь о „церковныхъ заповѣдяхъ“ и „житіє свіятыхъ славныхъ и верховныхъ апостоловъ Петра и Павла“. Все те взяте зъ другихъ книжокъ такъ само якъ и россійскй вѣрнѣ и оповѣдане Л. Толстого; дальше двѣ повѣстки: „Монахъ и злодѣй“ и „Рука божая“. Щобъ люде упражняли ся въ доброй памяти йде „исторія Соединенныхъ Штатовъ“, котра помѣщаесь частями ще мабуть вôдъ 1897 року, а конецъ буде певно въ 1910 роцѣ. Опôсля помѣщенй повинки важнѣйшй, бесѣдує ся нѣсенѣтницѣ за галицку та угорску Русь. Бесѣдуючи про ту послѣдну П. Ю. Жатковичъ не хотячи выповѣвъ трохи правды, що причиною упадку руского народа на Угорщинѣ не суть мадяры анѣ мадярске правительство но „больная часть свѣтской и духовной интелигенціи угрорусского народа, котра будучи зъ роду бѣдна, чтобы жити по паньски, быти отличенными за „патріотическіе подвиги“, дають за то въ замѣнъ интересы своего народа, вѣру, обрядъ, народность и языкъ“.

При кôнци календара помѣщена статя „Американская Русь“, зъ котрои дôзнаемо ся о „значительныхъ событіяхъ минувшого года“. И такъ стались важнй дѣла на американскôй Руси, бо о. В. Мартякъ и о. К. Чучка вернули до краю, о. К. Лавришину умерла донька, посвятили другій разъ церковь въ Wilkes Barre, Pa., посвячено кôлька церковныхъ ризъ, олтаръ, иконостасъ, дзвôнъ и камень новыхъ церковь. Тôлько всего, бо про иншй выпадки редакторъ не знае и не може интересувати ся ними.

Мова въ тôмъ календари єсть чисто татарскимъ нарѣчіемъ, а хто терпить на безсонность, най перечитає собѣ кôлька стрѣчокъ до подушки — очи въ митъ склеять ся до сну.

Безъ сумнѣву, що той календарь анѣ не вмивъ ся до календара выданого въ друкарни „Свободы“. Не хочемо захвалювати самй себе, повторимо лишь тѣ, що вычитали въ старокраевôй ґазетѣ „Дѣлѣ“, де написане, що анѣ галицкй календарѣ не можуть рôвнати ся зъ прекраснымъ выданемъ календаря „Свободы“.

С. М.

Докторъ — якихъ мало.

Кума Марґарита: — Я не разъ чула вôдъ васъ, панъ превелебный, що потрафите вылѣчити кождого вôдъ всякои недуги, бачу якъ люде на плечахъ носять той якійсь бальсамъ вашои роботы и для сего загадаламъ запросити васъ въ гостину, може и менѣ где что порадите.

Докторъ Дамаскинъ: — А мате мôй бальсамъ?

Кума Марґарита: — Та маю, лемъ пю го южь пôвъ року и нѣчого не помагае. Найбôльше докучає менѣ та натха (катаръ). Тому бардзъ васъ прошу повѣджте, що вы собѣ робите, якъ дôстанете катаръ?

Докторъ Дамаскинъ (въ заклопотаню, бо не знає, що вôдповѣсти): — Я, я, я..... тогды пчихаю... Але ґудъ бай, мушу йти! Тамъ гдесь ще и другй чекають моеи порады...

Памятайте
НА ФОНДЪ ШКÔЛЬНОИ МОЛОДЕЖИ въ Америцѣ!

ВСЯЧИНА.

Де-що про релігійні віровання старинныхъ народôвъ.

(Дальше).

V. РЕЛІГІЯ БУДЫ.

ХТО БУВЪ БУДА?

Міліоны людей, що не були браманами, терпѣли немалѣ муки душевнѣ, коли доводилось имъ що-денно перестерѣгати тѣ дробнѣ релігійнѣ практики. Мало хто бувъ певный и заспокоєный въ своѣй совѣсти, чи выповнивъ вônъ все, що наказуе его религія та чи приподобавъ ся богамъ.

Якъ разъ для подобныхъ людей появивъ ся чоловѣкъ, що принѣсъ имъ науку освобожденя. Чоловѣкъ той не походивъ зъ касты браманôвъ а зъ войовникôвъ. До двайцять девятого року житя перебувавъ вônъ въ палатѣ свого батька. Одного дня стрѣтивъ вônъ старця зъ лысою головою, зморщеныхъ лицемъ, що дрожавъ на цѣлômъ тѣлѣ; другимъ разомъ побачивъ такого калѣку, що его слабость була невылѣчима, бôдака покрытый струпами и ранами и нѣхто его не хотѣвъ приняти до себе; но третий разъ побачивъ навпôвъ зогнилого трупа, которого точили хробы. Коли надъ тымъ усѣмъ застановивъ ся, погадавъ собѣ, що молодость, здоровле и житє суть нѣчимъ, бо не здужають укритись передъ старостію, слабостями та смертю. Зъ той причины пробудилось въ нѣмъ велике милосердіє до людей, а на ту нужду ставъ шукати лѣку. Лучилось якось, що стрѣтивъ жебручого монаха зъ лицемъ поважнымъ и повнымъ достоинства; за его примѣромъ рѣшивъ ся вônъ покинути свѣтъ. Такимъ способомъ тѣ четыри стрѣчи рѣшили о его званю. Проте удавъ ся на пущу, живъ тамъ за 7 роковъ покутникомъ, дозносивъ голодъ, спрагу и студъ. Однакъ тѣ умертвленя не заспокоили его, то-жь почавъ на ново жити, набравъ силъ и въ роздумуваню вôднайшовъ правду. Зъ тою наукою выступивъ передъ свѣтомъ и ставъ єѣ голосити. Опôсля взявъ собѣ до помочи ученикôвъ, котры его назвали Будою, що въ ихъ мовѣ означало мудреця. Коли Буда умеръ по 45 лѣтахъ учительства его релігія, котру звуть Будизмомъ, вкоренилась вже на добре помѣжь людьми. Та релігія есть досыть цѣкава, то-жь мы выложимо ея засады.

НІРВАНА.

Буда учивъ, що жити значить только, що бути нещасливымъ. Каждый чоловѣкъ терпить душею, бо бажае добръ и роскошей того свѣта а именно прагне вônъ молодости, здоровля, житя а того всего на все задержати не може. То-жь цѣле житє есть терпѣнемъ, а терпѣнє повстае зъ бажаня то есть зъ того, що чоловѣкъ прагне того добра. Щобы чоловѣкъ не терпѣвъ, то треба знищити те бажанє, значить не треба нѣчого хотѣти-бажати; та, щобы знову знищити въ собѣ те бажане треба успути охоту до житя, треба увôльнити ся вôдъ бажаня истнованя. Мудрымъ есть той, котрый позбуває ся всего, що єго вяже зъ тымъ житємъ и чинить єго нещасливымъ. Такій чоловѣкъ повиненъ ступенево перестати вôдчувати, хотѣти и думати. Коли чоловѣкъ освободить ся вôдъ наметностей, вôдъ волѣ, а навѣть роздумуваня, перестае тогдѣ терпѣти а по смерти може доступити найвысшого добра, котре полягае на освобожденю ся зъ житя на всѣхъ терпѣнь. То-жь цѣлею мудреця есть знищенє въ собѣ свого внутрѣшного я, що будисты называють нірваною.

ЛЮБОВЬ БЛИЖНЬОГО.

Релігія Брама була самолюбною, бо потворила рôжницѣ межь людьми, а противно Буда мавъ милосердіе надъ людьми. Вônъ ихъ любивъ и такъ само приказувавъ чинити своимъ ученикамъ. Було се именно слово потѣхи, якои потребували люде, що доходили вже до розпуки.

Буда приказувавъ любити навѣть тыхъ, що чинять намъ зло. Одень зъ его ученикôвъ, именемъ Пурна, удавъ ся мѣжъ дикихъ людей, щобы ихъ научати. Буда, хотячи выпробувати свого ученика, пытавъ ся его: „Тѣ люде, котрыхъ ты йдешь научати, суть жостокй, шаленй, метнй; єсли накинуть ся на тебе лайкою, що собѣ тогдѣ погадаешь?" Пурна вôдповѣвъ: „Єсли станутъ мене лаяти погаными словами, подумаю собѣ, що се люде добрй, що суть лагоднй, що метають на мене грозными словами, але не бють рукою, анѣ каменемъ." — „А, єсли тебе стануть бити рукою" — пытавъ дальше Буда — „що собѣ подумаешь?" — „Подумаю собѣ, що суть добрыми людьми, бо не бьють мене палицею анѣ мечемъ." — „А що-жь подумаешь собѣ, єсли тебе стануть бити палицею и мечемъ?" — „Що тй суть добрыми людьми, що бьють мене палицею и мечемъ, а не вôдбирають житя." — „А єсли тобѣ вôдберуть житє?" — „Тогдѣ подумаю собѣ, що добрй тй люде, що зъ малымъ болемъ звôльнили мене зъ тѣла повного всякои сказы." — „Добре, Пурно, добре!" вôдповѣвъ на те Буда, „можешь замешкати помѣжь тыми дикими людьми. Иди, а коли ты самъ дôйшовъ до цѣлковитои нірваны, доводи до неи другихъ."

БРАТЕРСТВО.

Брамани, гордй на свôй чинъ, уважали себе чимсь вышшимъ та чистѣйшимъ другихъ. Противно Буда любивъ зарôвно всѣхъ людей, накликуючи всѣхъ до спасеня, не выключаючи нечистыхъ, дикихъ — уважае всѣхъ людей за рôвныхъ. „Браманинъ (священникъ)", говорить Буда, „народивъ ся зъ женщины такъ само якъ и другй люде. Чому-жъ бы перший мавъ бути шляхотнѣйшій а другій подлѣйшій?" Буда приймавъ за своихъ ученикôвъ людей простыхъ: замѣтачôвъ улиць, жебракôвъ, калѣкъ, дѣвчата, що спали на смѣтникахъ, а навѣть чоловѣковбôйцѣвъ и злодѣѣвъ. Не лякавъ ся вôнъ осквернення, єсли ихъ дотôркувъ ся; учивъ ихъ на улици, вôдзываючи ся до нихъ простою мовою. Звычайно проповѣдавъ въ притчахъ.

МИЛОСЕРДІЄ.

Браманамъ сходило житє на дрôбныхъ практикахъ обрядовыхъ, а уважали они за великого переступника того, хто не державъ ся ихъ приписôвъ.

Буда не вымагае анѣ практики, анѣ науки. Щобы бути спасенымъ, выстарчить любити людей, бути чеснымъ и милосердымъ. „Милосердіє — говорить Буда — есть найпершою добродѣтелею. Єсли вчинить ся другому що доброго, то се мае большу вартôсть, якъ выповнєнє трудныхъ релігійныхъ практикъ. Чоловѣкъ не може бути совершеннымъ, єсли не чинить другому добра и не потѣшае сумуючихъ. Моя наука есть наукою милосердія, и длятого тй, що имъ на сѣмъ свѣтѣ добре веде ся, уважають ее за трудну."

СУДЬБА БУДАИЗМУ.

Въ такій способъ на 500 лѣтъ передъ Христомъ повстала зовсѣмъ нова релігія, релігія безъ бога, безъ обрядôвъ, а приказувала она тôлько любити ближного а самому доходити до чимъ разъ бôльшого совершеньства (до досконалости). Найвыжша нагорода за сповнюване того приобѣцювала она нірвану, то есть знищене свого внутрѣшного я, то есть позбавленя волѣ, чутя и мысли, що суть причинами моральныхъ терпѣнь. По перший разъ на свѣтѣ стрѣчаемо ся зъ наукою, що приказуе посвячувати ся для другихъ, наказуе братерство, рôвность людей, милосердіє и толеранцію (т. є. не погорджати другими людьми, що мають инші понятя релігійні). Брамани выповѣли той новой релігіи завзяту вôйну и побѣдили въ Индіяхъ, але місіонарѣ рознесли єѣ помѣжь варварскй народы, до Цейльону, Индо-Хинъ, Тыбету, Хинъ и Японіи. Нынѣ числять до 500 міліонôвъ приклонниковъ релігіи Буды.

ЗМѢНЫ ВЪ БУДАИЗМѢ.

Въ протягу 20 столѣтій будаизмъ въ дечѣмъ змѣнивъ ся. Самъ Буда установивъ ще товариство монахôвъ. Тй, що вступали до того товариства, вырѣкали ся своеи родины, складали обѣты убожества и чистоты, були обовязанй ходити въ подертыхъ лахмитахъ и жити зъ милостынѣ. Такй монахи розмножили ся скоро, позасновували монастырѣ по цѣлôй вехôдпôй Азіи, згромаджували ся па соборы, де обговорювали про справы релігіи, установляли догматы и приписы. Коли тй монахи набрали бôльшого значѣня, зачали и они уважати себе за щось высшого вôдъ своихъ вѣрпыхъ. „Свѣцкій чоловѣкъ" — казали они — „повиненъ живити духовника и уважати собѣ тое за честь, що его жертву принято. Бôльшою есть заслугою живити одного духовника, якъ кôлька тысячь свѣцкихъ людей." Въ такій спосôбъ пôзнѣйшій будаизмъ вôдбѣгъ трохи вôдъ науки, яку голосивъ самъ Буда.

БУДА БОГОМЪ.

Приклонникамъ релігіи Буды не выстарчило почитати свого учителя Буду якъ досконалого чоловѣка, они вробили зъ него бога. Зачали въ его честь ставити идолы, котрымъ вôддавали почесть. Будисты почитали ученикôвъ Буды за святыхъ. Въ ихъ честь побудували памятники, святынѣ, а въ тыхъ святыняхъ находили ся мощѣ святцѣвъ т. є. кости, зубы, плащѣ. До мѣсця, де есть знакъ вôдъ стопы Буды, народъ йде гурмами на вôдпустъ.

ТЕРЕБЛЕНЄ МОЛИТОВЪ.

Новôтнй будисты уважають молитву якъ щось чародѣйного, що сама черезъ себе мае могучу силу. Длятого тереблять они тй молитвы на кождômъ кроцѣ. Щобы можна помолити ся въ кождômъ часѣ, безъ великихъ заходôвъ, вынайшли они машинку до молитовъ. Въ тôй машинцѣ суть вальцѣ, а на нихъ звиненый панѣръ зъ писаною молитвою. Коли оберне ся валець, то тое уважае ся вже за молитву и то вôдшептану тôлько разôвъ, кôлько разôвъ она написана на паперѣ.

ЛАГÔДНОСТЬ ОБЫЧАѢВЪ.

Якъ тамъ вже не есть теперь, досыть, що будаизмъ есть релігією спокою и любови. Тамъ, де панує ся релігія, королѣ не вганяють ся за вôйнами, зрѣкають ся навѣть ловôвъ, а натомѣсть будують шпиталѣ, приюты для подорожпыхъ, а навѣть для звѣрятъ. Люде принимають добродушно чужинцѣвъ, а навѣть христіяньскихъ місіонарôвъ; женщинъ не держать въ запертю, а на улици можуть йти безъ заслоны лиця. Битки и убійства лучають ся дуже рѣдко, словомъ, будаизмъ хочь пôдкопавъ интеліґенцію, але злагодивъ характеръ своихъ приклонникôвъ.

(Дальше буде)

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ лишь серпяхъ, о брати,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.